

Experiment Krewerd

Nieuwsbrief

Nummer 5 2023

Beste dorpsgenoten,

In deze nieuwsbrief informeren we jullie graag over de volgende punten:

- Nieuws van het coöperatiebestuur
- Versterking
- Energietransitie
- Inloopmiddagen
- IMG: schademeldingen (materieel/immaterieel)
- Hanzehogeschool

Nieuws van het coöperatiebestuur

De eerste adressen waar de versterking gaat plaatsvinden zijn gestart. Met horten en stoten. Niets gaat blijkbaar vanzelf. Het bestuur heeft veel contact gehad met de NCG over de invoering van nieuwe procedures als gevolg van de Tijdelijke Wet Groningen. We verwachten dat vanaf ongeveer deze week de processen opnieuw zijn ingeregeld. En dat daarmee de doorgang sneller kan. Want als het gaat zoals het de afgelopen weken is gegaan, dan staat ons nog wat te wachten. Gelukkig hebben we te maken met een projectleider bij de NCG die van goede wil is. We gaan binnenkort bestuurlijk opnieuw om tafel met NCG en gemeente om te bespreken hoe we deze uitvoeringsfase zonder grote problemen doorkomen.

We houden jullie hiervan op de hoogte.

Groet,

Willem Smink
Voorzitter dorpscoöperatie Krewerd

Versterking

Tijdelijke wet Groningen

Opnieuw worden we geconfronteerd met veranderende spelregels vanuit de NCG. Eerste gevolg hiervan is dat de nieuwe aanvragen voor bouwdepots vertraging oplopen.

Per 1 juli is de Tijdelijke Wet Groningen in werking getreden. De wet heeft als doel om te zorgen voor veilige gebouwen in Groningen. Op de website van de NCG kunnen jullie lezen wat deze wet inhoudt:

<https://www.nationaalcoordinatorgroningen.nl/diverse-onderwerpen/tijdelijke-wet-groningen>

Als gevolg van de invoering van deze wet krijgen we in Krewerd te maken met het zogeheten 'trekkingsrecht'. Het trekkingsrecht is van toepassing bij woningeigenaren die de voorbereiding, planvorming en/of uitvoering in eigen beheer uitvoeren (zoal dit in Krewerd gebeurt).

Depots vervallen

De depots via de notaris komen te vervallen en daarvoor in de plaats komen er budgetten. De leveranciers moeten de facturen rechtstreeks naar de NCG sturen, waarna deze worden betaald.

Vertraging

Deze processen worden op dit moment ontwikkeld en dat zorgt voor de vertraging in het afwerken van de aanvragen. Geschat wordt dat het in totaal 12 weken in beslag neemt.

Bouw stilgelegd

De gevolgen waren gelijk zichtbaar. Kerkpad 1, waar al was gestart met de versterking, had nog geen depot en heeft ook geen tijdelijke huiskostenvergoeding gekregen. Met het gevolg dat de factuur van de aannemer voor de versterkingswerkzaamheden niet betaald kan worden. De bouw stil is komen te liggen. Inmiddels is door veel inspanning van zowel de bewoners, dorpscoöperatie en JBG deze factuur inmiddels betaald, waardoor de werkzaamheden weer zijn opgestart. Nu is het zaak dat ook de rest van het versterkingsbudget beschikbaar komt, zodat dit soort situaties kunnen worden voorkomen.

Worden de huidige depots ook opgeheven en vervangen door budgetten?

Voor u als bewoner verandert er voor wat betreft de bestaande depots niet zoveel. De facturen kunnen gewoon nog naar de NCG worden gestuurd en de NCG zorgt voor betaling.

Bouwhub (opslag voor bouwmaterialen) en bouwweg

De NCG is opdrachtgever geworden voor het aanleggen van de bouwweg en de bouwhub. Dit zal worden uitgevoerd door Laarhuis. Gesprekken met de eigenaren van de grond hebben inmiddels plaatsgevonden. Zodra de offerte voor de werkzaamheden wordt goedgekeurd en de betaling gereed is, zal eerst worden gestart met de aanleg van de weg, zodat VDM hier gebruik van kan maken en vervolgens ook de bouwhub. Wij verwachten daar binnenkort duidelijkheid over.

Funderingsonderzoeken

Alle gegevens zijn binnen met betrekking tot deze onderzoeken. JBG heeft de schades aan de

funderingen gecalculeerd met de daarbij behorende bedragen en de volgende stap is dat de NCG deze calculaties gaat beoordelen en een uiteindelijke beslissing hierover gaat nemen.

Tijdelijke huisvesting

De grond naast Kredo zal worden aangekocht door de bouwer van de tijdelijke woningen. De bouwer gaat op korte termijn beginnen met grondwerkzaamheden. Inmiddels zijn de tijdelijke woningen in productie genomen.

Maatregel 28/29

Om maatregel 28 uit te kunnen voeren is een EPA nodig: een Energie Prestatie Advies. Maatregel 28 maakt het mogelijk om de woning gasvrij te kunnen maken. Om tot de juiste maatregelen te komen is dit EPA nodig, zodat architect, installateur en aannemer deze maatregelen kunnen meenemen in de uitvoering. JBG heeft hiervoor een plan gemaakt en deze wordt volgende week besproken met de NCG. Zodra de NCG hiervoor akkoord heeft gegeven en een budget vrij heeft gemaakt, zal JBG een afspraak plannen met u als bewoner en de architect om dit EPA op te nemen in uw woning. Ook is er een comité van JBG/NCG bezig om te kijken naar de gevolgen voor bestaande bouw en hoe te voorkomen dat de leefbaarheid in de woning in het geding gaat komen.

Gebruik van Kredo tijdens de versterking

Met bestuur van Kredo is afgesproken dat wanneer u als bewoner een afspraak heeft voor de versterking van uw woning met diverse partijen en uw woonkamer is hiervoor te klein, dan kunt u hiervoor gebruik maken van Kredo.

U kunt hiervoor contact opnemen met Willem de Graaff of Lotte Oldenhuis.

Energietransitie

Aardgasvrije Wierdedorpen: aantal deelnemers groeit gestaag!

Flink aantal deelnemers aan het project 'Aardgasvrije Wierdedorpen'

Het aantal deelnemers dat gebruik wil gaan maken van de aanbieding van het project 'Aardgasvrije Wierdedorpen' en aardgas wil gaan besparen, groeit gestaag. In Godlinze zijn er 65 deelnemers van wie er 12 subsidie hebben aangevraagd en ontvangen, in Holwierde 136 deelnemers van wie er 34 subsidie hebben ontvangen en in Krewerd zijn er 45 deelnemers van wie er 4 subsidie hebben aangevraagd en ontvangen.

Inloopavonden in Holwierde

Voor alle bewoners van Krewerd, Godlinze en Holwierde

Heeft u vragen over verduurzaming van uw woning, verduurzamingssubsidies of wilt u weten wat de werkgroep doet? Kom langs op een van de inloopavonden.

Wanneer: 10 oktober, 14 november en 12 december van 18:30-20:00 uur

Voor meer informatie of antwoorden op uw vragen: bel 085 – 301 9551 of mail naar info@aardgasvrijewierdedorpen.nl.

Update groen gas

In het project Aardgasvrije Wierdedorpen is het streven om het gasverbruik met 50% te reduceren en de overige 50% te vervangen door groen gas. Er is een werkgroep groen gas die bezig is met de voorbereidende werkzaamheden. Aanvankelijk was het de bedoeling om hier gebruik te maken van de aanvoer van slib vanuit het waterschap Noorderzijlvest.

Helaas heeft het waterschap besloten geen medewerking hieraan te willen verlenen. Daarom worden nu alternatieven onderzocht. Met de gemeente is afgesproken dat er uiterlijk begin 2024 duidelijkheid komt over of en hoe het groengas project uitgevoerd zal gaan worden.

Forse besparingen op gasverbruik en energiekosten door hybride warmtepompen

Afgelopen juni zijn de resultaten bekend geworden van een onderzoek naar de besparingen door hybride warmtepompen. Het onderzoek had betrekking op 120 woningen die qua bouwjaar en type uiteenlopen. De belangrijkste conclusies zijn:

- De deelnemende woningen hadden over de twee jaar voorafgaand aan het project een gemiddeld gasverbruik van 1850 m³
- Door plaatsing van een hybride systeem is het gemiddelde gasverbruik met 75% verminderd tot 475 m³
- Om deze besparing te behalen, gebruikten de woningen gemiddeld 2360 kWh aan extra elektriciteit per woning.
- Dit resulteerde in een jaarlijkse besparing per woning van bijna € 1.000 (waarbij werd gerekend met energieprijzen volgens het prijsplafond: € 1.45/m³ en € 0.40/kWh)
- Voor woningen met zonnepanelen zal de besparing nog groter zijn.

Bron: <https://www.demoprojecthybride.nl/#informatie>

Bent u de bedenker van onze slogan?

Bedenk een slogan en win € 500,- korting op een warmtepomp of een andere (ISDE erkende) energiebesparende maatregel.

U kunt nog meedoen en kans maken op een mooie prijs!

‘Aardgasvrije Wierdedorpen’ is op zoek naar een slogan; eentje die helemaal aansluit bij de doelstellingen van het project. Daarom schrijven we een prijsvraag uit! Degene die de beste slogan aanlevert, wint € 500 korting op een warmtepomp. Dus klim in uw pen en doe mee! Slogan in het Nederlands of het Gronings.

Inleveren kan nog tot 15 oktober 2023!

Dit kan via info@aardgasvrijewierdedorpen.nl

Lees [hier](#) de voorwaarden voor deelname.

Veel succes gewenst!!

Inloopmiddagen in Kredo

Maandelijks op de donderdag zijn er van 14:00-16:30 uur inloopmiddagen in Kredo. Tijdens deze inloop kunnen vragen worden gesteld aan JBG, Enablemi, IMG en de dorpscoöperatie over het bouwproces, verduurzaming en subsidies, materiële en immateriële schademeldingen en zaken met betrekking tot het experiment.

We zorgen ervoor dat er zitjes worden gemaakt, waar rustig een gesprek kan worden gevoerd, met een van de specialisten.

Data inloopmiddagen:

- 26 oktober
- 23 november
- 28 december

IMG

36.000 aanvragers ontvangen hogere vergoeding voor immateriële schade

Vanaf 3 oktober start het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG) met het uitkeren van (hogere) vergoedingen naar aanleiding van de eerder aangekondigde verruiming van de regeling voor immateriële schade. Naar schatting komen van de ongeveer 70.000 aanvragers 36.000 aanvragers met terugwerkende kracht automatisch alsnog in aanmerking voor een (hogere) vergoeding. In totaal wordt hiermee ruim 45 miljoen euro extra aan schadevergoeding uitgekeerd. Daarnaast is het vanaf 23 oktober mogelijk om een aanvraag te doen voor kinderen en jongeren tot en met 17 jaar.

Verruimingsmaatregelen voor immateriële schade

Eerder dit jaar kondigde het IMG aan de regeling voor immateriële schade te verruimen. De verruiming geldt in de eerste plaats voor Groningers die te maken hebben (gehad) met sloop/nieuwbouw van hun woning, of te maken hebben (gehad) met versterkingsmaatregelen omdat hun woning als onveilig is beoordeeld. Deze mensen hebben recht op de hoogste vergoeding voor immateriële schade van 5.000 euro. Daarnaast trekken we de vergoedingen binnen huishoudens gelijk.

Invoering met terugwerkende kracht

De aanpassingen aan de regeling worden met terugwerkende kracht ingevoerd. Daarom heeft het IMG de afgelopen periode bekeken of de mensen die sinds de openstelling van de regeling een aanvraag hebben gedaan (ongeveer 70.000 aanvragen) door de verruimingsmaatregelen in aanmerking komen voor een (hogere) vergoeding. De meeste aanvragers die recht hebben op een (aanvullende) vergoeding, ontvangen daarover in de periode van 3 tot en met 20 oktober automatisch bericht van het IMG.

In sommige gevallen vergt het iets meer tijd om de beoordeling te doen. Dit gaat vooral om dossiers met meer complexiteit in de data, zoals een aantal oudere bezwaar- en herzieningsdossiers en dubbel binnengekomen aanvragen.

Deze dossiers zullen we in een tweede ronde behandelen. Eind november verwachten we alle aanvragers die, op basis van de nu bij ons bekende gegevens, recht hebben op een (aanvullende) vergoeding te hebben geïnformeerd.

Veranderende omstandigheden

Ook na het doorvoeren van de wijzigingen kan het zijn dat er in iemands situatie iets verandert. Dat kan betekenen dat iemand recht heeft op een (hogere) vergoeding voor immateriële schade. Op dit moment werken wij de manier uit om dit in de toekomst mogelijk te maken.

Nieuwe aanvragen voor immateriële schade

Om de verruimingsmaatregelen goed uit te voeren, is het sinds 17 juli tijdelijk niet mogelijk om een nieuwe aanvraag voor immateriële schade te doen. Zodra alle eerdere aanvragers die recht hebben op een (hogere) vergoeding daarover zijn geïnformeerd, is het weer mogelijk om een nieuwe aanvraag in te dienen. Nieuwe aanvragen beoordelen we dan direct met de verruimde regels. Ook jongvolwassenen van 18 jaar en ouder kunnen zo'n aanvraag indienen. Om deze groep zo goed mogelijk te ondersteunen kunnen zij extra hulp van een zaakbegeleider krijgen bij het doen van een aanvraag.

Immateriële schaderegeling voor kinderen en jongeren

Voor het starten met de immateriële schaderegeling voor kinderen en jongeren tot en met 17 jaar is het belangrijk om eerst de verruimingsmaatregelen door te voeren. Een verandering in de vergoeding van (één van) de wettelijk vertegenwoordiger(s) (meestal zijn dit de ouders) heeft namelijk invloed op de vergoeding van het kind. Nu we de verruiming binnenkort hebben doorgevoerd, kunnen we ook starten met de immateriële schaderegeling voor kinderen en jongeren. Wettelijk vertegenwoordiger(s) (meestal zijn dit de ouders) van kinderen die volgens de gegevens van het IMG mogelijk in aanmerking komen voor een vergoeding, ontvangen rond 18 oktober bericht van ons. Vanaf 23 oktober kan vervolgens een aanvraag worden gedaan voor kinderen en jongeren tot en met 17 jaar.

Meer weten? www.schadedoormijnbouw.nl/nieuws of kom donderdag langs tijdens de inloopmiddag in Kredo.

Hanzehogeschool

Onderzoek Hanzehogeschool Groningen

Het is al even geleden dat de onderzoekers van de Hanzehogeschool – Hanneke Pot, Chantal van der Sluis en Vera Sas – in Krewerd waren. Helaas is in het voorjaar van 2023 onderzoeker Hanneke Pot voor langere tijd uitgevallen. Sinds 1 september neemt Mariëlle Bovenhoff achter de schermen haar taken tijdelijk over. Zij deed eerder onderzoek naar de rol van vertrouwen in het Groningse gasdossier en interviewde hiervoor zowel bewoners als professionals van de verschillende instanties die betrokken zijn bij schadeafhandeling en versterken. Als u geïnteresseerd bent, kunt u haar proefschrift via deze link bekijken; achterin staat een Nederlandse samenvatting: <https://books.gildeprint.nl/thesis/587492-Bovenhoff/> Voor en na de zomer van 2022 hebben velen van u deelgenomen aan een vragenlijst en/of interview over de impact die Experiment Krewerd heeft op uw leven, gezondheid en de relaties in het dorp. Wij verwachten de tweede rapportage aan het eind van dit jaar klaar te hebben. De resultaten van het onderzoek komen wij uiteraard ook presenteren in het dorp.

Gelijktijdig zijn we met dr. Elles Bulder (lector Leefomgeving in Transitie) bezig met het vervolg van ons onderzoek. Juist omdat uit de interviews opnieuw blijkt hoe enorm de impact van Experiment Krewerd is op het leven, de gezondheid en toekomstverwachtingen van de inwoners, is het van groot belang deze impact te blijven monitoren. We zijn momenteel in gesprek met het Ministerie van EZK over de financiering van het vervolgonderzoek.

Mocht u in de tussentijd vragen hebben over het onderzoek, dan kunt u mailen naar Marielle Bovenhoff m.s.bovenhoff@pl.hanze.nl of Chantal van der Sluis c.c.van.der.sluis@pl.hanze.nl

Bericht van Vera Sas onderzoeker Hanzehogeschool

Beste inwoners van Krewerd,

Een tijd geleden ontvingen sommigen van jullie een brief van de Hanzehogeschool. Graag stel ik mezelf eerst even voor, voor degenen die mij nog niet kennen: mijn naam is Vera Sas, ik ben al enkele jaren werkzaam als junior-onderzoeker aan de Hanzehogeschool Groningen. Gedurende deze tijd heb ik het voorrecht gehad om te werken onder de deskundige begeleiding van dr. Hanneke Pot en dr. Elles Bulder. Ook maak ik deel uit (ongeveer vanaf de start) van het onderzoeksteam van het experiment in Krewerd en ben ik al 8 jaar woonachtig in de stad Groningen. Mijn academische reis bracht me naar Barcelona, waar ik een masterstudie volgde in "International Cooperation and Sustainable Emergency Architecture". Dit is een hele mond vol, maar het komt erop neer dat ik heb geleerd hoe we mensen snel, kwalitatief en effectief onderdak kunnen bieden wanneer er rampen, crises of conflicten plaatsvinden. Als bouwkundige ben je tegenwoordig steeds vaker nodig, vanwege klimaatverandering en gaat dus over de grens van Nederland heen (ik zit ik op dit moment voor een stage in Indonesië). In mijn afstudeerscriptie richtte ik me op het onderwerp zelf-reparatie in tijden van chronische crises, met verschillende dorpen die liggen in Groninger aardbevingsgebied als casestudy, een stuk dichterbij huis dus. Ten eerste wil ik mijn oprechte dank uitspreken aan alle bewoners die hebben deelgenomen aan mijn onderzoek en de vragenlijst hebben ingevuld. Zonder uw waardevolle bijdragen zouden onze bevindingen niet mogelijk zijn geweest. Ik ben diep dankbaar voor uw betrokkenheid. Mijn onderzoek heeft enkele cruciale bevindingen opgeleverd die van belang zijn voor de toekomst van de gemeenschappen in Groningen en andere gebieden die met vergelijkbare uitdagingen worden geconfronteerd.

Belangrijkste bevindingen:

In chronische crises zie je dat de mensen die het overkomt vaak als eerste reageren op schade en daardoor zelf beginnen te repareren. Na de erkenning van de crisis door overheidsinstanties, wordt dit vaak niet meer overzien als strategie.

Ik ontdekte dat veel bewoners in Groningen al ervaring hebben met zelf-reparatie en bereid zijn om dit verder te omarmen als een effectieve herstelstrategie *"geef ons het geld, we kunnen het beter zelf"*. Het vermogen van gemeenschappen om zelf actie te ondernemen, zelfs voordat externe hulp beschikbaar is, is een waardevolle troef gebleken.

Helaas ondervinden sommige mensen barrières, zoals financiële beperkingen en een gebrek aan kennis en middelen. Het is van essentieel belang dat we deze obstakels aanpakken om zelf-

reparatie voor iedereen toegankelijk te maken. Vanwege een verouderende populatie is de barrière 'fysieke kracht' een groot probleem. Wanneer de overheid geen adequate oplossingen biedt, komen dit soort ongelijkheden aan de oppervlakte.

De literatuur hamert erop dat zelf-reparatie een relatie heeft met het vermogen tot risico-inschatting van de gemeenschap. De resultaten laten zien dat het vermogen tot risico-inschatting zwaar verstoord is door de willigkeurigheid in uitkomsten van de rapportage na het bezoek van de inspecteur van het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG).

Ook legt deze casus bloot wanneer het om een 'mens-veroorzaakte' crisis gaat, de motivatie om schade te herstellen er niet is. De gemeenschap vindt dat de veroorzaker de oplossing moet bieden, en het 'zelf repareren' wordt gezien als afschuiven van verantwoordelijkheid. Dit creëert een extra barrière om aan zelf-reparatie te doen in deze chronische crises.

Naar de toekomst toe:

Deze bevindingen zullen dienen als een leidraad voor de toekomst. Ik hoop de dialoog over zelf-reparatie en gemeenschapsbetrokkenheid te stimuleren en concrete stappen te ondernemen om zelf-reparatie-initiatieven als vangnet te laten dienen. De beoordeling van de masterscriptie was boven verwachting goed (beoordeeld met een 10), en een publicatie is de volgende stap, hiermee willen we internationale bekendheid genereren. Ook zal deze stap de strategieën gerelateerd aan zelf-reparatie bevorderen en om de benodigde informatie en middelen te verstrekken aan degenen die dit het hardst nodig hebben, of net buiten alle regels vallen.

Nogmaals, wil ik mijn oprechte dank uitspreken aan alle bewoners die deel hebben genomen aan ons onderzoek en aan het voorgaande onderzoeksteam voor het beschikbaar stellen van informatie. Samen kunnen we bouwen aan veerkrachtige gemeenschappen die beter voorbereid zijn op de uitdagingen van de toekomst. Laten we blijven samenwerken voor een sterker Groningen.

Wilt u meer weten? De 'Resilience hub' van UN-Habitat heeft er een artikel over geschreven.

<https://urbanresiliencehub.org/articles/shaking-up-disaster-recovery-lessons-from-groningen-the-netherlands/>

Met vriendelijke groet,

Vera Sas

Junior-onderzoeker, Hanzehogeschool Groningen

E-mail: v.m.sas@pl.hanze.nl

Bereikbaarheid

Versterking Bouwteam JBG (Ben van Rein en Anuschka Groot)

- bouwproceskrewerd@gmail.com
- Jullie eigen architecten
- Telefoonnummer:
- Mailadres:

Voor vragen over het bouwproces in Krewerd

Energietransitie Aardgasvrije Wierdedorpen (Yvonne Ossefort)

- Telefoonnummer: 085 – 301 9551
- Mail: info@aardgasvrijewierdedorpen.nl

Voor vragen over subsidies en niet-technische vragen met betrekking tot verduurzaming

Energietransitie Invent (Marco Nekeman)

- Telefoonnummer 0593 – 541045
- Mail: marco@invent.nl

Voor technische vragen met betrekking tot verduurzaming van de woning

Instituut voor Mijnbouwschade (IMG) (Addy Hooijer)

- Telefoonnummer: 06-11379014
- Mail: addy.hooijer@schadedoormijnbouw.nl

Voor vragen over materiele en immateriele schadevergoedingen.

Onafhankelijk inwonersondersteuner Elsbeth Baas (gemeente Eemsdelta)

- Telefoonnummer: 06-22736153
- Mail: elsbeth.baas@eemsdelta.nl

De onafhankelijk inwonersondersteuner kan ondersteuning bieden als er problemen worden ervaren op emotioneel, lichamelijk en sociaal gebied door de aardbevingen. Ze bieden een luisterend oor, ondersteunen je bij het vinden van oplossingen en zoeken samen met je naar antwoorden en, als het nodig is, naar hulpverlening.

Procesbegeleider Experiment Krewerd Jolanda Dijkhuis

- Telefoonnummer: 06-45756577
- Mail: info@jolandadijkhuis.nl

Voor vragen over Experiment Krewerd, de dorpscoöperatie en alle zaken waarvan niet helemaal duidelijk is waar ze thuishoren.

Facturen indienen bij de NCG (depot)

Dit kan op 2 manieren:

1. Mail

Maak met de telefoon een foto van de factuur en stuur deze naar:

depots@nationaalcoordinatorgroningen.nl

2. Post

Nationaal Coördinator Groningen
Afdeling depots/team financiële administratie
Postbus 3006
9701 DA Groningen